

«ANTITESI ARTIFICIALÍSSIMA E PUERILE»

Bé entenem el que vol en dir els qui ençà i enllà de Milà i de Moscou proclamen amb la veu robusta escaient a un convençut entusiasta «precisament» de la causa del Partit que mana, que l'art i la vida són una «mateixa cosa». O que «literatura és humanitat». I que la personalitat del poeta és civil i política: realista, diuen. A Venècia la vostra realitat és feixistíssima. A Kharkov, socialistíssima. No hi ha antítesi entre acció i pensament. (Ho enteneu? Inerts entre l'acció d'aquells que l'atzar ha elegit com els vostres tirans i la vostra; entre llur pensament i el vostre.)

Crec que només un foll pot sostenir que l'acció i el pensament han d'ésser divergents. ¿Què vol dir que entre els literats-poetes —i entre els altres— hi ha utilitaris i estetes? ¿Què vol dir això a Berlín? I a Mèxic? (¿O a Madrid sota Goicoechea o sota Largo-Caballero?) «No hi ha més realitat que la real», diuen, a cor, milanesos i moscovites. La realitat, però —la del real útil, o «visceral» com diuen els de l'extrema esquerra dels convençuts—, és una a Berlín, una altra a La Haia. Si el vostre pare s'estableix a L'Havana, la «realitat» política i civil, o social, no serà la mateixa que si el vostre pare s'estableix a Belgrad. Sereu un usurpador si a Leningrad crideu «visca Mussolini!», i a Gènova «visca Stalin!». Puix que atengueu bé: quan els realistes socials us demanen que sigueu útils —això és, subordinats— a la causa de la cultura i de la civilització, de llur cultura i de llur civilització, llur pretensió és de convertir-vos sense esperança en uns estetes, que és allò precisament de què sou acusats. Estetes d'una estètica oficial, per tant, artificial. Us demanen que mentiu. Exigeixen la vostra esclavitud. Us permetran, després, de besar la mà que us paga. És la inclinació natural dels miserables.

Jo també crec que no hi ha distinció entre humanisme i literatura, entre el món i l'art, entre l'acció i el pensament. Però, com a poeta, jo tinc la meva acció a realitzar, urgent. El meu instint és segur i la meva realitat és total. La meva realitat, com la de tots els poetes, és suprema. Per tant, antilocal, extrapatriòtica, universal.

¿Quin sentit pot tenir per a un poeta lliurat precisament a l'acció, que per a ell és pensament, una expressió tan freqüent, tan vulgar avui com «crítica feixista» o «crítica socialista»? ¿Quina relació hi ha entre la poesia «eterna» i el règim, un règim mutable? ¿Entre la seva realitat total —perenne— i la realitat política a Bulgària o a Irlanda?

No és cert que hi hagi antítesi entre acció i pensament en els poetes. Els poetes «realitzen» en llur mitjà propi, que no és el dels economistes ni el dels polítics. El poeta, nu davant l'home i davant la natura, no és responsable si, en situar-se davant la més alta de les

realitats —superrealitat o suprealitat—, sembla, als ulls dels falsos realistes del real immediat, situar-se «enfront» del mur on s'escorren, inestables, les ombres moridores.

[«*La Publicitat*», 2-X-1934]